

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Hajduszoboszló, I. Vasut-utca 289. szám, ahová a lapra vonatkozó összes levelek s közlemények intézendők. Kéziratokat nem adunk vissza. Hirdetéseket felvessz a lap kiadóhivatala.

Felelős szerkesztő:
BOR JÁNOS

FÜGGETLEN HAJDUSÁG

Megjelenik hetenként egyszer, vasárnap reggel. Előfizetési árak: Negyedévre 2600 korona, egy hóra 1000 korona. Egyes szám ára 300 korona. Vidéki előfizetőknek havi 80 korona postaköltséget külön felszámítunk.

Kiadótulajdonos:
BORBÉLY SAMU

Politikai, közgazdasági és szépirodalmi hetilap

A külföldi kölcsön.

Gróf Bethlen István miniszterelnök hazaérkezése után nyomban tájékoztatta a sajtót és a nemzetgyűlést Angolországi utjának eredményéről és a külföldi kölcsön állapotáról. A londoni ut egyébként sem volt sikertelen, mert a jóvátételi összeg nagyságáról is tájékozódott az ország. Tudomásul vette, hogy husz esztendeig jóvátétel címen évente tízmillió aranykoronát kell fizetnünk. Hogy azután mi jön, azt majd bírálják el azok, akik akkor fognak élni. Tízmillió arany korona ma hetven millió papír koronát képvisel. Ez összeg buzaértékre átszámítva ötszáz ezer m.-m. buza árát jelenti, ami 60—70 ezer hold földön terem nálunk. Egy egy jó termés idején ki is tudják szorítani.

Gróf Bethlen és Kállay pénzügyminiszter nagy munkát végeztek Londonban. A ki higgadtan mérlegeli a viszonyokat, nem fogja megtagadni az ő hazafias munkájuk s fáradságos küzdelmük értékét kisebbiteni. Ezt a nagy fizikai és erkölcsi teljesítményt gróf Bethlen és Kállay, nemcsak a hivatalos üléseken, hanem magán-érintkezésekben is igyekeztek ápolni s a nemzet javára nagyobbítani. Bár-hogyan fogják fel egyesek a miniszterelnök utjának eredményét, egy bizonyos s ez az, hogy tőle az elismerést és köszönetet meg nem tagadhatják. Gróf Bethlen őszintén tárta fel Londonban a magyar állam válságos anyagi helyzetét. Erre jött az az ítélet, hogy lesz kölcsön, de csak úgy, ha husz esztendeig a kamatokon kívül jóvátétel fejében azt a bizonyos tízmillió aranykoronát is pontosan fizetjük.

A londoni tárgyalások eredménye reánk nézve azt jelenti, hogy élni, fejlődni hagynak bennünket, vagyis másszóval erre a 20 évre megadják részünkre az életlehetőséget. A múlt megtanította a magyar nemzetet arra, hogy legjobb szövetségestársa volt mindenkori az idő. A tatárjárást, Mohácsot, a nemzetüldözéseket, elnyomatások korát idők múltán mindig követte egy jobb jövő, melyet a kitartás, türelem és remény alapozott meg s tett acélossá. Az időbe vetett hitünket ezután sem adtuk fel, mert minden szenvedésünket csak ez képes meggyógyítani. Ha ez is cserben hagyyna, legfeljebb ott leszünk, ahol voltunk: kezdjük elől.

A londoni tárgyalás meghozván a külföldi kölcsönt, elérjük azt is, hogy nagy nemzetek adósaivá válunk, akiknek bizonyára elsőrendű érdekük lesz az, hogy gazdaságilag tönkre ne mehessünk. Tehát éber szemekkel vigyáznak reánk s ha látják, hogy másként nem boldogulhatunk, újabb kölcsönöket nyújtanak.

A külföldi kölcsön után valószínű, hogy a magántőke is megmozdul. Remény van hozzá, hogy több külföldi tőke fog hozzánk jönni, mihelyt láthatóvá lesz az, hogy azt kedvezően lehet befektetni. Megindul tehát a fokozottabb termelés, lendület vesz az ország gazdasági és pénzügyi helyzete, megáll a bankoprés, helyreáll a nyugodt üzleti tevékenység, a dolgozó tömegek jobb megélhetése biztosítva lesz. Eltűnik lassanként a munkanélküliség fenyegető réme is. Megfognak szünni a pénz romlására alapított nyereszkesedések is. Az anarchiát, összeomlás veszedelmét fel fogja váltani a nyugalom és a higgadt, komoly munka minden vonalon. Az ország újra építése ismét kezdetét veszi s államháztartásunk gépezete normális keretek közé jut.

Gróf Bethlen István kormányelnök elvitázhatatlan érdeme, hogy mindezekhez a lehetőséget a londoni tárgyalások során megadta. Lelkes, odaadó, önzetlen munkásságának gyümölcsét a nemzet fogja élvezni. Természetesen úgy, hogy a magunk nagyobb áldozatát is segítségére kell bocsátanunk. Bizunk a jövőben, hogy a megkezdett uton haladva a magyar nemzet gazdasági vérkeringése egészséges állapotokat fog teremteni.

Kül- és belpolitika.

A német politikai, gazdasági és jóvátételi válságban változás nincs.

Az új angol kormány munkásságát megkezdte, Ramsay Macdonald miniszterelnök gróf Bethlen István magyar kormányelnökkel ennek londoni tartózkodása alatt megbeszéléseket folytatott, amelyeknek jelentősége és nagy hordereje később fog jelentkezni. Az angol liberális pártvezérei több ízben nyilatkoztak, hogy csak addig támogatják a kormányt, amíg nézeteik egyeznek. Az angol kormány programjába vette Európa zürzavarának komoly megszüntetését. Az angol vasutasok sztrájkja megszűnt.

Az olasz-jugoszláv gazdasági és katonai szerződést Rómában Pacics és

Nincsics aláírták. Az olaszok nagy gazdasági és politikai, sőt területi engedményeket is tettek a szerbeknek, akik most boldogan néznek a jövő elé. A horvátok az egyességet helytelenítik és tovább agítálnak a szerb erőszakosságok ellen. Radics Bécsben időzik.

A frank zuhanása nagy vihart idézett elő a francia kamarában, ahol szóvá tették az ügyet. A francia kormány védekező intézkedéseket tett a zuhanás megakadályozására, de eredménytelenül. Az adókat is fel emelték 20—30 százalékkal. mert a hiányt másként az államháztartás fedezni nem tudja. A frank káros hanyatlását a nagyipar spekulációjának tulajdonítják.

A magyar nemzetgyűlés az indennitást elfogadta és szerdán már rátért a földreform tárgyalására. Gróf Bethlen kormányelnök hétfőn érkezett haza és még aznap tájékoztatta a sajtó képviselőit a külföldi kölcsönről. Csütörtökön a nemzetgyűlésen ismertette a miniszterelnök a külföldi kölcsön feltételeit, felszólalását osztatlan tetszés kísérte.

Debreczenben két napos választási harc után egyik jelölt sem nyervén abszolút többséget, dr. Nagy Vince Kossuthpárti és dr. Haendel Vilmos fajvédő keresztyén ellenzéki között pótválasztás lesz.

Mezőgazdasági többtermelés vagy gyáripár?

A Népszövetség pénzügyi bizottsága Magyarország számára nagy reformtervet dolgozott ki, amelyet meg kell valósítanunk az esetben, ha a várva-várt külföldi kölcsön sikerül. Ennek a reform-programnak van két rendkívüli fontos rendelkezése. Az egyik az, hogy Magyarország minél előbb állítsa fel az államtól független Jegybankot; a másik követelés pedig a következőképpen szól:

Magyarország ne fejlessze tovább mostani gyáripárát, hanem igyekezzék növelni a föld termelőképességét és rendezkedjék be lehetőleg olyan iparágra, amelyeknek nyersanyaga itt terem.

A népszövetségi pénzügyi bizottságnak ez a követelése nagy izgalmat okozott bizonyos politikai körökben. A nemzetgyűlésen is hangzott el felszólalás ellene, a kereskedelmi érdekek szolgálatában álló sajtó pedig egyenesen kárhoztatta a külföldi gazdasági szakértőknek ezt a kívánságát. Minthogy éppen a magyar földművelő nép nagy érdekeiről van szó, ezt a rendkívül fontos kérdést egy kissé meg kell világítanunk.

Mi nem nagyon örülünk annak, hogy külföldi gazdasági szakértők beleavatkoznak Magyarország belügyeibe. A kiváló pénzügyi szakértőkből álló bizottságnak erről a kívánságáról mégis örömmel vettünk

tudomást, Nem különös az, hogy magyar gazdasági pilitikusok tiltakoznak az ellen, hogy Magyarország, amelynek ugyszólván minden talpalatnyi földje megművelhető, agrárius állammá váljék? Más szóval: Magyarország, amelyet az Uristen mezőgazdasági országnak teremtett, tartson fenn továbbra is minden erejével gyáripart?

A legnagyobb külföldi gazdasági szakértelmények már a háboru előtt hibásnak, elitévesztettnek ítélték a magyar kormányok gazdasági politikáját. Az ugynevezett szabadelvű kormányok 1867 után állami támogatással, adó- és vasuti szállítási kedvezményekkel megteremtették a magyar gyáripart. A magyar gyáripar nem természetes fejlődés eredménye, mint az angol, a német vagy az amerikai. Mesterségesen hozták létre, anélkül, hogy figyelembe vették volna azt, hogy hazánk földjének természeti alkatánál fogva milyen termelési ágakra van predesztinálva. Egy világhírű francia közgazdász, Yves Guyot, a volt kereskedelmi miniszter, ezelőtt husz esztendővel megjósolta, hogy a mesterségesen fejlesztett gyáripar a munkás kérdés miatt nagy veszedelmeket hoz Magyarországra. Szomorúan tapasztaltuk, hogy jóslata mennyire beteljesedett. Ez a csinált gyáripar rengeteg pénzbe került az államnak s igen nagy része volt abban, hogy Magyarország államadósága 1914-ben tíz milliárd aranykoronára rugott. A háboru előtti kormányok gazdasági elve az volt, hogy maradjon meg a nagybirtok, a falu lakossága pedig költözzön fel a városba proletárnak, vagy ha itt munkát nem talál, segítsen magán ahogyan tud, vándoroljon ki Amerikába.

Azok a különben tiszteletreméltó politikusok, akik a Népszövetség javaslata ellen olyan hevesen tiltakoznak, ebben a régi, elavult eszmekörben élnek.

A mi programmunk Magyarország jelenlegi gazdasági erőinek mennél intenzívebb kihasználása. Ez pedig másképpen nem érhető el csak úgy, ha végrehajtjuk minél előbb a földreformot, ha megteremtjük a kisbirtokrendszert és az ezen alapuló szövetkezeti termelést. Eszményünk a kis Dánia, amely a mieinknél mostohább természeti viszonyok mellett kisbirtokrendszerrel és az erre alapított szövetkezeti termeléssel a jólétnek és műveltségnek olyan magas fokára emelkedett, mint a világ bármely iparos országa. Az utolsó négy esztendőben is éreztük a mesterségesen fenn tartott gyáripar számos hátrányát. Igaz, fenn lehet tartani állami beavatkozással azt a nagyipart is, amelynek itt nincs nyersanyaga, de látjuk, mi ennek a következménye. A gyárak monopolizálják a piacot kiuzsorázzák a fogyasztót. Csak egy példát hozunk fel: A másod- vagy harmadrangu minőségű hazai szövet és egyéb textiláru ugyanannyiba kerül, mint az angol szövet, a világ legjobb szövede. Ilyen iparfejlesztésből nem kérünk. A szövetkezeti termeléssel, az agrártermények itthoni feldolgozásával 3-4 szeresre emelhetjük a lakosság jövedelmét.

A földreform hívei tehát ebben a gondolatban összetalálkoznak Nyugat-Európa említett pénzügyi tekintélyeivel. A merkantilisták, akik ellene vannak a földreformnak, elavult, ősi feifogást képviselnek. Szilárd meggyőződésünk, hogy a jövő ezeké a gazdasági elveké, amelyeket mi képviselünk.

Dr. B. A.

Hány hold földet osztottak eddig ki?

Az Országos Földbirtokrendező Biróság az 1921. június 20-án megkezdett működése következtében 1924. január 26-ig keletkezett 81.147 házhely; törpe- és kisbirtokra pedig felosztott 404.290 kat. hold, 419 négyszögöl; ezenfelül kishaszonbérletek alakítására átvétetett 417 községben 83.422 kat. hold 765 négyszögöl.

Ennek az eredménynek részletezése a következő: kiadott házhelyrendezés során

házhely 926 községben 34.636 egyén részére 9.134 kat. hold, 860 négyszögöl területtel.

Földhözjuttatás végett megváltási eljárás megindítását kérték 3.257 községben. A megváltási eljárás lefolytatására az Országos Földbirtokrendező Biróság bírót küldött ki 3.201 községbe.

A megváltást az Országos Földbirtokrendező Biróság kimondotta 1.136 községben 323.819 kat. hold, 1.445 négyszögöl területre. Ebből alakult 267 közös legelő, 125.368 törpe- és kisbirtok, 46.511 házhely.

Ezenfelül elővásárlási jogát gyakorolta az Országos Földbirtokrendező Biróság 142 esetben 13.185 kat. hold, 1.245 négyszögöl területre. Továbbá ingatlant eldaraboltak 262 esetben 58.150 kat. hold, 69 négyszögöl területtel. Ebből 30.067 kat. hold, 1.464 négyszögöl eldarabolása folytán földhöz jutott 7387 egyén.

Az Országos Földbirtokrendező Birósághoz összesen 82.976 beadvány érkezett.

Azt beszéltek mindenfelé . . . . .

Azt beszéltek mindenfelé, csak az a hír járta, Hogy kesereg az én szívem, mert elhagyott [árva.

Cigány mellett nótaszónál úgy lopva 'itokban Temetem a bánatomat nem egy liter borba!

Korcsmajáró, züllött lettem, sir, zokog a nóta, Lantomat se pengetem már, elnémult azóta! Nem dalolok szerelemről annak a kis lánynak, Nem hiszek már soha többé kacagó szem- [párnak!

Pengetem hát lantom lsmét, legyen vig a [strófa

Bármennyira zokog is a hegedű négy hurja Verset írok, dalolgotok hozzád „te szép kis [lány“,

Kisérj, kisérj csak dalolva a szerelem útján!

Csitt, galambom, kicsikém!
Csak „te“ hozzád írok én;
Irgykedő a világ,
De mienk a boldogság!

Kacagj szívem, violám!
Fagyos téli éjszakán
Bármennyire hullt hó,
A szerelmünk lángoló!
„Cornélius.“

H i r e k .

— **A református templomban** ma délelőtt Demjén Ferenc lelkész predikál.

— **Eljegyzés.** Futó József honvédszázados február 2-án eljegyezte Papp Irén urleányt, Papp Sándor nádudvari földbirtokos leányát Debreczenben.

— **A Kaszinó február 3-án** délután Körner Géza rendőrtanácsos elnöklete alatt tartja évi rendes közgyűlését. A közgyűlés után társas vacsora lesz.

— **Népművelődési előadás.** A ref. központi elemi népiskola emeleti dísztermében febr. 3-án délután 3 órakor érdekes előadás lesz. B. Nagy Géza ref. tanító adja elő hat éves szibériai fogságának történetét A felolvasás iránt varossszerte nagy érdeklődés nyilvánul. Meleg teremről gondoskodva lesz.

— **A református iskolaszék** jan. 31-én Demjén Ferenc lelkész elnöklete alatt ülést tartott. A Fazekas Gyula eltávozásával megüresedett tanítói állásra helyettesül Somogyi Julianna okl. tanítónő alkalmaztatott. A tanítás február 4-én kezdetét veszi.

— **MANSz hajduszoboszlói fiókjának megalakulása.** Az elmúlt vasárnap délutánján városunk női társadalmának páratlan érdeklődése mellett folyt le a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége helybéli fiókjának alakuló közgyűlése. Egy új egyesület vonult be városunk életébe a MANSz-szal, melyet egy magyar asszonynak hite és akarata tett valósággá s melynek célját elérendő ezer és ezer magyar asszony

és magyar leány dolgos keze munkálkodik. Hisszük, hogy az a megértő lelkesedés, mellyel az új egyesület asszonyaink és leányaink lelkében fogadtatásra talált, részük-ről a jövőben csak kitartó és dolgos munkát fog eredményezni s a nagy nemzet-építő munkának, jóllehet kicsiny, de értékes és drága gyöngyszeméül fog szolgálni.

— **A Pusztangyalházi Közbirtokosság** tanácsa január 31-én S. Kovács Sándor elnöklete alatt ülést tartott, mely alkalommal a február 2-iki évi rendes közgyűlés tárgyát készítette elő.

— **A hajduszoboszlói Vadásztársaság** február 2-án este a Gazdakörben szezonzáró vadászvacsorát rendezett, melyen számosan vettek részt.

— **Simon Jenő** színművész február 1-én a Kaszinó helyiségében szavalóestélyt rendezett.

— **A Gazdasági Bank** igazgató-sága elhatározta az intézet eddigi alaptőkéjének 30.000.000 koronára való felemelését. Az alaptőke emelő közgyűlés február 16-án lesz. A részvények elhelyezése már előre biztosítva van.

A Hajduszoboszlói Rokkantszövetség választmánya február 3-án délelőtt ülést tart.

Krasznay Ernő jó nevű szintársulata február elsején Hajduszoboszlóról eltávozott.

Jegyzők árváiért. Felejthetetlenül kedves estét szereztek a kabaiknak f. év január 26-án a jegyzők országos árvaház egyesülete művész gárdájának tagjai, amelyen Murgács Kálmán országos híri zeneszerző irrendenta dalai szívet, lelket megragadó gyönyörűséggel töltötték el a hallgatókat. Az estélyen Dr. Gyökössy Enrdé író, a Petőfi [ársaság tagja, és Baja Mihály, Debrecen költő papja kedves, hangulatos verseikkel értek el nagy hatást. A helyiek közül Balog Dezső, Gáspár Imre, Gonda Ferencz emelték közreműködésükkel az est sikerét. Barabás Samu ref. lelkész, nemzetgyűlési képviselő bevezető és zárószóval járultak hozzá a lelkes hangulat emeléséhez. Az anyagi siker biztosítása terén Kereki Rózsika, Bagi Rózsika s aHunyadi nővérek munkálkodtak igen eredményesen. Az est 100000 K. jövedelmet hozott a jegyző árvaháznak.

Népmozgalmi adatok.

Jegyesek: Molnár József — Ádám Zsuzsanna, Csirkés Károly — Kunkli Mária, Kaszás Gábor — Sipos Mária, S. Nagy Gábor — Szoboszlói Julianna.

Házasság: Czeglédy Lajos — Szabó Julianna, Király Ferenc — Jenei Erzsébet, Berecz Lajos — Pető Julianna.

Halottak: P. Nagy Bálint 84 éves, Orbán Sándorné Czeglédy Lidia 27 éves, özv. Márton Pálné Domokos Lidia 80 éves, Vinkler Ferenc 47 éves, Harsányi Sándor 69 éves.

Sirva vigad a magyar!

Valamikor, — nem is oly rég — e pár szó azt jelentette, hogy a boldog magyar mulatsága közben sem felejtkezett meg a sorscsapásokról, török-tatár, német igáról. De változnak az idők, s csak most, — mikor a nemzeti szerencsétlenség kelles közepén vagyunk, — érezzük, hogy ezen szállóige nem csupán a nemzeti jellem viszatükrözője, hanem nagy igazság is: az ezeréves Magyarország fennállásának egyik titka Csonkamagyarország sorsa miatt nem szabad csüggednünk, mert ez halálunk volna; küzdenünk kell és erősíteni magunkat a nagy harcra, s nevelni új harcosokat az ifjuság tagjaiból.

Ily nemes célok lebegnek Hajduszoboszló város közönsége előtt akkor, amikor a Bika szálloda összes emeleti termeiben nagy jótékonycélu farsangi bált rendez. A bál jövedelme 50 százalékban az egyetemi ifjuság étkezéséért van hivatva biztosítani, 25 százalék a helyi sportegylet céljait szolgálja és 25 százalék a helyi szegények felségélyezésére lesz fordítva.

Egyetlen nagy farsangi bál lesz ez Hajdszoboszlón, ahol vigadnunk szabad, mert a vigalom növeli az együvé tartozás érzetét, s a szívekbe reményt fakaszt. Minden gondolatunkat és cselekedetünket, s így mulatságainkat is a nagy cél, a nemzet szolgálatába kell állítanunk. Ne feledkezzünk tehát arról, hogy veszélyben hazánk ifjúságának szellemi élete, mert anyagi erők híján ifjúságunk nyomorog; nem szabad elnéznünk, hogy testi ereje tespedésnek indul; nem szabad közömbösen elhaladnunk a nyomor mellett, mely immár ijjesztő méreteket ölt. A bál keretei a békebeli színter fogják elérni, az érdeklődés igen nagy és osztatlan.

Az ifjúság a régi jó idők hagyományait már abban is ápolja, hogy batus-bált rendez, megkönnyíti azonban a közönség ezzel járó fáradságát azzal, hogy kiszolgálásról és italról maga gondoskodik.

Gyertek el mindnyájan! Hozzon össze mindnyájunkat a nemes célokért való lelkesedés, tartson együtt a jókedv és vidám kedély, emelje fel lelkünket az a tudat, hogy áldozatkészségünk sok szenvedő magyar nyomorát enyhíti.

Széchenyi István Döblingben.

1848. szeptember 5-én vitte Almási Balogh Pál orvos Széchenyit a Bécshez közel fekvő Döbling gyógyhelyre, hol ezen időben annyi más nagynevű, de szintén kedélybeteg ember keresett pihenést és gyógyulást. Ezt találta meg itt Széchenyi is a gyógyhely — derék tulajdonosnak, Görgeinek gondozása mellett néhány év múlva.

Embereket megörlő idők voltak azok, melyekben Széchenyi, a legnagyobb magyar címére érdemeket szerzett. Egyik vezető államférfinak korai vagy legalább is hirtelen halála döbbséget vetett meg ismerőseit, másik önkézzel vet véget életének, a harmadikat kimerült idegzete kényszeríti a magányba vonulásra, ugyanakkor, mikor Széchenyi idegbajára Döblingben kénytelen enyhülést keresni, illetőleg mikor erőszakosan vet véget ő is életének, Pedig az egész nemzet újból reménykedve tekintett a gyógyhelyben élő remete felé, hiszen nemzetünk jobbjai tanácsadásért hozzáfordulnak s minél sürűbben fel is keresik őt; mások írásait elöbe terjesztik áttekintés végett. Akkor dobtá el magát az életet, mikor kitűnő értesültségei és ékes szeme folytán a Bach rendszer silányságát felismerve, azt Európa guny tárgyává tette, úgy hogy ezentúl a napjai is megváltak számlálva ennek. E rendszernek kérelhetetlen ostromozója volt mindhalálig s a vezető embereinek, beleve magát a császárt, valóságos réme volt utolsó leheletéig. Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy ezek szabadulni igyekeztek tőle, 1860-ban oly sok kompromitáló adatot szereztek e munkájáról, hogy Széchenyit törvényesen is kivégezhették volna. Mindezt már is tisztán látjuk ma, miután a Döblingi házkutatás alkalmával lefoglalt iratok jó része 1921 és 1922, években napvilágot láthatott. Ezek alapján Széchenyinek Döblingben eltöltött közel 12 évét két részre oszthatjuk. Az első évek a beteg Széchenyit

állítják elének. Az ötvenes évek másik felében ismét a teljes nagyságában jelenik meg előttünk e szellemóriás, ki hazánk elnyomóit állandó rettegésben tartja azon kívül, hogy nemzetünk jövőjét irányát ismét világosan kijelöli. Az iratok kiadója I. kötet 147 lapján azt írja, hogy 1856-ban idegeiben és lelkében egészen helyreállott a fölbomlott egyensúly s a hatalmas agy őseréje a maga teljes gazdaságában bontakozhatott ki. Mély gondolkozó ő ismét és mélyre tekintő fő. Bír aggastyánná lett, s deli alakjának csak romjai maradtak meg, de kiváló látogatói szerint (mint Deák stb.) lelki állapota a legkedvezőbb benyomást tette, s ugyanazon éles ész s gondolatmenet volt tapasztalható nála, mint delelő korszakának legfényesebb napjaiban. Nem is hiték el hazánk nyomorgatói, hogy valaha is beteg lett volna. S orvosának, Görgeinek a legnagyobb fortélyal sikerült csak ezen intézetének messze is hirt, nevet biztosító pacienciáját továbbra is ott megtartani.

Ez alkalommal csak egy két esetet ismertettek meg olvasóimmal, melyekkel vérgigé tudta sebezni Bécs embereit. Így Schnarzenberg miniszter elnököt, kinek Boidog kezei közé esett Ferenc József, vértánú szomjazó vámpionnak nevezi. Ennek halála után Bach, a sehonai, császár sugója, egy egy revolutionárius, egy barikádi vitéz, majd hosszan leírja, hogy miképp járt el Bach Ausztria újra felépítésében a huszezer zsoldos felállításától kezdve. Ferenc József a legszivtelenebb s legzarnokibb teremtes. Szerepét is főitől talpig rohadat erkölcsi egyenlőségűl környezve kezdte meg Bölcsőtől kezdve senkinek a szavára nem figyelt s a kik ellenkező nézetet vannak, azokról hallani sem akar. Csak önféjét követi mindenben. S e minden tapasztalás nélküli egyén nem szenved-e „bizonyos elbizott-sági szédelésben.”

Pedig ezek még az enyhébb kritika szavai, mint látni fogjuk később. Előbb azonban ismerkedjünk meg Széchenyi döblingi életének, állapotának az első felével, a beteg remetével. E betegsége, idegrendszer megörülésében állott. Tulingeriékenséggel jelentkezett nála már az utolsó rendi országgyűlés tartama alatt is, főképpen azonban akkor kezdett megbomlani lelki egyensúlya, mikor a márciusi nagy napok izgalmi következtében azon ősi vad kezdi marcangolni, hogy Magyarország bekövetkezendő romlásának ő az okozója; „Egy benső hang mind egyre azt harsogja feléje. „Mindennek te vagy az oka.” S mikor a mágnás körökben is azt vetik szemére, hogy ez tulajdonképpen az ő műve, támadt benne mindegyre nagyobb tépelődés. Igyekezszik elaltatni háborgó lelkiismeretét azzal; hogy a szándékom tiszta volt és nemes. Én sem bosszúból, sem túlfűtött becsvágyból nem cselekedtem. Csak őszinte reformator voltam, soha sem izgattam. „Istenem bocsásd meg vétkeimet” írja már 1848 márc. 22-én. De hasztalan e csillapító szavak, mert e hó 23-án már azt írja naplójában, hogy a furiák már üldözni kezdik őt. S bár igyekezszik megnyugtatni magát az isteni igazságossággal, teljes lemondással várja bűnhődését.

Már a minisztersége vállalása előtt is közel volt a kétségbeeséshez Széchenyi. Csak természetes, hogy a miniszteri állásával járó óriási munka és felelősség oly súlyal nehezedett reá, hogy ezeket a már úgy is elcsigázott agya nem tudta elviselni. Nem tudta főképpen megoldani a nagy feladatát, hogy Kossuthot a forradalomtól visszatartsa. Kossuth szerinte mind jobban beierohan a forradalom árába s így már márc. 30-án írja, hogy egy percig sem kételkedik abban, hogy feje vérpadon hull le. Ezentul minden bántja, a mit csak miniszterársai jóformán tesznek, ez izgalmak közepette a munka java része mégis az ő vállára nehezedik. Julius 6-án megérlelődik azon szándéka, hogy megválk a miniszteriumától. De a nagy kérelésnek nem tud ellenállni, helyén marad, bár naplójában szinte nap mint nap azt olvassuk, hogy rossz éjszakája volt a mindenfelől tornyosuló vészfelhők hatása alatt. Csak Isten csodája menthet meg. E tenger vér Kossuth igazgatására fog omlani júliusi bejegyzése szerint. De amellet jul. 13-iki bejegyzése szerint a felforgatásban Széchenyinek van a legtöbb része s minden kiömlött vér rá vissza fog hullani! Ez időtől kezdve egyik kínzó gondolat a másikat kergeti az agyában. Örökös szemrehányással illeti önmagát sok mindenért, de főképpen azon felelősség tudata gyötri, mellyel az ország romlásáért tartozik. Csak az Istennél lát ily állapotában menedéket. Ezentul mind gyakrabban keresi fel a templomot, majd a Krisztina városi plébános előbb kitérja teljesen bensejét s tanácsát kéri ki arra nézve, hogy felelős-e Isten előtt hazája pusztulásáért. A plébános megnyugtató szavai dacára is mind gyakrabban az orvos segítségét kell igénybe vennie, mert kivált az éjszakáin át csaknem egy örült agy benyomását teszi rá is a sok zavaros gondolat, mely álmaitól megrabolja őt. Pedig egyre azzal próbálja lecsillapítani felzaklatott kedélyét, hogy működése tiszta indokokból eredt mit Bathányi és Kossuth nem mondhatnak magukról. Már már az öngyilkosság gondolata is megfogamzik benne augusztus közepén. Szinte keresi a halált vákmerő uszásaiban, Dunát mindegyre átúszván és olyan borzadályt keltő Pestről Budára való átpillantásban, hogy mint ezt szintén bejegyzzi a kedvenc lánchidja egyik láncon ment át a Dunán s e látványosságnak is borzadályt keltő útján a fiait is vitte volna magával. Csak így a Patayval való párbajban szeretné halálát lelteni míg ő felteszi magában, hogy honfi vért nem fog ontani semmi körülmények közt sem. Az augusztus 24-iki bejegyzése szerint leszámolt az életével, mondván, hogy utoljára fürdik a Dunában. S azt 25-én feleségének is tudatára adta, hogy e sok kint tovább nem viselheti el, az élettől meg kell válni. Már ugyanis csak a tulvilágon tehet eleget vétkéért, ha az lehetséges lesz, mert augusztus 29-iki bejegyzése szerint magát elkarhozottnak tartja. A sok ki ontott vérnek egyedül ő az oka s e gondolatra mint egy örült szalaggal éjszakán át s verdesi a fejét. Másnap bejegyzése szerint is csak vért lát mindeütt. S e kétségbeesésében újból megteszi a veszedelmes lánchidi sétáját Budára és vissza. De ily módon halálát nem találta meg, pontot akar tenni működése s élete, sőt még naplójára végére is, halántékához emelve a pisztolyt, minthogy 48 órán belül minden lángban áll honában. Nem végez ön magával, visszatartják ettől, bár rá nézve is e tán perceiben megváltás lett volna

Stern József

rt.

Budapest

Calvin-tér 1

Alapított 1860. évben

Kizárólag
elsőrendű minőségben a legelőnyösebb árakon

Női és férfi ruhaszövetek • Női-, férfi- és gyermek-fehérműek
Vászon- és mosóárak

a halál. Szörnyű vádak emelkednek bensejében, melyek csakis a bomlott agy szüleményei lehettek, mint pl. az, hogy Pál bátyja beteges feleségét ő kergette a halálba. S e gondolatra az egész mindenségben legelkárhóztabbnak csak magát tarthatja.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Nemesített vetőmag rendelés.

A Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara felhívja a kerület gazdaközönségének figyelmét a nemesített vetőmag beszerzésének fontosságára. A múlt évi kedvező időjárás különösen alkalmas volt arra, hogy az őszi talajmunkálatokat minden gazda elvégezze s a jól előkészített talajba csak a jó munkálatot igazán megháláló bőtermő képességgel bíró nemesített vetőmagvakat érdemes vetni. Ez évben tehát minden gazdának különösen törekednie kell, hogy nemesített vetőmagot vessen.

A Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara válaszbélyeges boríték csatolása mellett díjtalanul megadja a választ, hogy milyen fajta vetőmagot s honnan szerezzék meg a gazda. A levélbeli érdeklődésénél a talaj kötöttsége trágyaereje és talajelőkészítések közlendők.

Szikes talajok javítása.

A szikes talajokon gazdálkodók figyelmét felhívja a Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara a most megjelent „Szikes talajok javítása” cz. munkára, amelyet néhai Zsilinszky földbirtokos és Treitz Péter bányatulajdonos irtak.

Az első rész a sós és szikes talajok természetrajzát adja. Az eddigi feltevésektől teljesen különbözően a talajok felhalmazódását geológiai erők működése eredmények tartja. A szikes talajok keletkezése pedig szerinte az Alföld kiszáritásának következménye.

Tudományos alapokon megindokolva részletes utmutatást ad arra, hogyan lehet minden nagyobb befektetés nélkül, földmunkával megjavítani a sziket. Ezen munkálatokat a kisbirtokosok is elvégezhetik s módjában áll mindenkinek a birtokán levő szikes részeket termővé tenni.

A második rész bebizonyítja, hogy nem a vizek gyors levezetéséről kell gondoskodni, hanem arról hogyan kell a talajt munkával képessé tenni a csapadék vizek befogadására.

Különös figyelmébe ajánljuk e munkát azon gazdatársainknak, akik a karcagi szikjavítási kísérleteket megtekintve felhívásainkra szikjavítási kísérleteket végeznek. Hasznos és kimerítő tájékoztatást nyernek ezen munkából.

Pályázati hirdetmény.

A HAZAI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ R. T. DEBRECZENI FŐÜGYNÖKSÉGE

Hajduszoboszló, Hajduböszörmény és Püspökladány szék-pályázatot hirdet helyvel egy-egy tisztviselői állásra.

Az ezen állásra kinevezett tisztviselőnek kötelessége lesz a lakóhelyén és a körzete gyanánt kijelölendő községekben a társaság biztosított feleit állandóan látogatni, ügynökségeket szervezni, tűz, jég,

betörés, élet és baleset biztosításokat szervezni. Más foglalkozást az illető a társaság engedélye nélkül nem űzhet.

Javadalmazása: havi 200,000 korona kezdő fizetés, mely érdeméhez képest emelkedik, utiköltség megtérítés és jutalék; jó eredmény esetén évvégével külön jutalom.

Pályázhatnak olyan urak, akik a fennjelzett munkálatok elvégzésére magukban hivatottságot éreznek, és a fennti székhelyen rendes lakásuk van. Napidíjas vagy B. listás tisztviselőként előnyben részesülnek.

A pályázati kérvények megfelelően okmányolva február 10-ig az alulírott főügynökséghez nyújthatók be. Állás azonnal elfoglalható.

Debreczen, 1924 január 24.

A HAZAI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ R. T.

Debreczeni főügynöksége.

DIENES JÓZSEF

titkár.

Rendelés után pontosan szállít mindennemű nyomtatványt s iredai papírúkat versenyképes, olcsó árak mellett: Lading János könyvnyomdája Kisujszállásról.

Olcsó árakban vezet

HERCZEG ANNA

• női felöltők Modellháza •
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 41.
• (Dohánygyár melletti.) •

Elegáns női és leány FELÖLTŐK

• Plüsch kabátok, kosztümök, ruhák, pongyolák, aljak, bluzok és jumperek nagy választékban kaphatók. •

Gyümölcsfát

Magastörzsű rózsát
Bokorrózsát
Diszfát
Diszcserjét
Szőlővesszőt
Akác-csemetét
Gleditschia-csemetét stb.

bármilyen nagy mennyiségben szállít

Unghváry József

1000 holdas faiskolája
CZEGLÉD

Részletes nagy árjegyzéket ingyen küld

Fogműterem B-pestről

VÁRY JÁNOS

all. vizsgázott fogász

Található Hajduszoboszlón hetenként kétszer Szerdán és szombaton I. tiz. 286. (Posta-u.)
Többi napokon Debreczenben Darabos-u. 18.

Mérsékelt díjszabás.
Felvilágosítás díjtalan.

Köszvény, csuz, reuma,

szurás, szakgatás, csontfájdalmak enyhítésére évtizedek óta kipróbált legjobb szer

a **Kriegner-féle**

REPARATOR.

Vérszegénység, idegesség ellen a világhírű **Tokaji China-Vasbor.**

Hölgyeknek legjobban ajánljuk a hírneves KRIEGNER-féle „Akácia” szépitőszereket („AKÁCIA” krém, szappan és pudert.) KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN

Egyedüli készítő:

Kriegner-gyógyszertár
Budapest, Calvin-tér.

POSTAI SZÉTKÜLDÉS NAPONTA

PYRAM

~~~~~

bőven carnaubás, terpentindus a békebelinél is jobb minőségben készülő kiváló tisztító és konzerváló hatással bíró cipőkrém.

BENES TESTVÉREK vegyészeti gyár Rt. Győr

Komlós Géza

női felöltők divatháza

POSZTÓ,

VELOUR,

PLÜSS,

BARSONY

őszi és téli női felöltők megérkeztek. Szóló olcsó árak!

Debreczen,

MEGYEHÁZA MELLETT.

Mint a bomba
ugy hat a drágaságban
az „Apolló” divatruház

Debreczen. Piac-utca 67. szám.
(Miklós-utca sarok) TELEFON SZ. 764.

olcsó árai.

Dús választék férfi és női-kostüm, s ruhaszövetek, flanellek, barchetek, vásznak, zephirek, női és férfi divatcikkekben, kötött- és szövöttárakban.

!! Feltűnően olcsó árak!!
Ne mulassza el
megnézni kirakatainkat !!